

коме би требало посебно писати. Наравно, то је ствар за историчара, а не за етнолога.

Недостаци којих, свакако, у овој студији има, не умањују толико њену вриједност колико показују да је аутор у свом раду наилазио на низ врло сложених противрјечности, које је било тешко довести у склад и научно уопштити. Зато би било и неприродно очекивати да су овом студијом дата коначна рјешења на сва питања која је аутор захватио.

Миомир Дашић

„АНАЛИ ЈАДРАНСКОГ ИНСТИТУТА“, СВЕЗАК 1/1956. И 2/1958.

„Анали Јадранског института“ излазе као периодична заједничка публикација Јадранског института у Загребу и Јадранског института у Ријеци у издању Југословенске академије знаности и умјетности у Загребу. Садржи студије, грађу и извјештаје, који због свог обима или значаја не долазе у обзир да се публикују као посебна дјела. Ова публикација излази под уредништвом академика Ива Крбека.

Свезак 1/1956.

Књига је већег формата и обухвата 441 страницу текста. Тематски оквир, који представља основу садржаја ове свеске, чини обрада политичке и културне историје јадранске обале, као и правног и економског аспекта поморства, туризма и рибарства. Третирање бројних историјских питања из области југословенско-италијанске проблематике природно је ако се има на уму околност да се ради о проблематици посебно актуелној у животу ових јадранских држава.

У овом броју заступљени су сљедећи радови:

Б. Стули: ТРШЋАНСКА »FAVILLA« И ЈУЖНИ СЛОВЕНИ. Током XIX вијека Трст је показивао перманентан пораст свог поморског и трговачког потенцијала. Носилац тог развоја било је тршћанско грађанство које је формирано дијелом од старог грађанства, а претежно од нових усељеника из тршћанског залеђа. Власт је такође са своје стране све учинила да омогући Трсту свестрани економски развој, настојећи истовремено да тиме тршћанску буржоазију што чвршће веже уз режим. Стога се као карактеристика периода пред 1848. год. у Трсту може узети непостојање супротности између тршћанске буржоазије и аустријске државне власти. Међутим, чак и у таквим оквирима, око 1836. године у Трсту се окуља група грађанске интелигенције италијанске народности, која покреће часопис »La favilla«. Овај часопис у ту специфичну тршћанску средину уноси нови револуцио-

нарни дах. Часопис је покренео представник младе грађанске интелигенције Антонио Мадоница из Копра. Читава акција око покретања овог часописа није имала пред очима политичке, већ само културне циљеве. У прогласу којим је најављено грађанству излагање овог часописа наведено је да ће часопис садржати чланке из историје, књижевности, умјетности, позоришта, библиографије и сл. Први број часописа изашао је 31. VII 1836. године. Часопис је одмах у почетку наишао на крупне тешкоће. С једне стране читалачка публика се игнорантски односила према њему, а с друге стране аустријска цензура укидала је је у њему сваки чланак који би имао нешто слободнијих мисли. Ове и многе друге сметње биле су разлог да се Мадоница у јануару 1837. године повукао из редакције часописа. Мада је Мадоница настојао да часопис задржи у оквирима забавног штива, без политичких тенденција, ипак се морало догодити да се кроз третирање културних питања покрену и нека, у крајњој линији, политичка питања. Послије Мадонице за уредника часописа долази Орландини. Његовим доласком, концем 1838. године, започиње друга фаза у животу овог часописа, који отада, поред књижевних, изражава и идејне и политичке концепције својих нових уредника, што је врло карактеристично за расвјетљавање претчетрдесетосмашких прилика у Трсту. Часопис отада, поред чисто књижевних прилога (сада су они у мањини), доноси цртице и чланке о економско-друштвеним питањима, што даје идејну и политичку физиономију часопису. Часопис истиче начело пуне равноправности народа у културном животу и културне размјене на равноправној бази, уз чување националних особености. Аутор констатује да је овај часопис саставни дио општих романтичарских струја прве половине XIX вијека, али се истовремено овдје сретају и конкретни облици италијанског романтизма изниклог на темељима активне борбе за национално уједињење. Од 1842. године овај часопис посебну пажњу посвећује Јужним Словенима објављујући бројне студије и чланке који се односе на историју Јужних Словена (општу и књижевну) и на многа књижевно-политичка питања. Аутор даје детаљан приказ дјелатности часописа у овом периоду, истичући посебно да је овај часопис постао знатна спона између јужнословенског и италијанског свијета и поборник везе ових двију сусједних земаља. На концу рада дат је резиме на енглеском језику.

Богдан Кризман: „НАРОДНО ВИЈЕЋЕ СЛОВЕНАЦА, ХРВАТА И СРБА“ У ЗАГРЕБУ И ТАЛИЈАНСКА ОКУПАЦИЈА НА ЈАДРАНУ 1918. ГОДИНЕ (Грађа о вањској политици Предсједништва Народног вијећа СХС од 29. X до 1. XII 1918). Након увода, аутор даје грађу која се односи на дипломатску преписку Предсједништва Народног вијећа. Резиме је на енглеском језику.

Иве Миховиловић: ТАЛИЈАНСКА КОЛОНИЗАЦИЈА ЈУЛИЈСКЕ КРАЈИНЕ. Уз детаљна објашњења аутор даје архивске

исписе који се односе на италијанску колонизацију Јулијске Крајине. Резиме на енглеском језику.

Бранко Самбраило: КОДИФИКАЦИЈА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА ОТВОРЕНОГ МОРА И У. Н. У уводу аутор излаже досадашње тешкоће у области кодификације поморског права. Многе државе или групе држава доносиле су прописе који су парцијално задирали у овај комплекс. Тако је донесена конвенција о заштити људског живота на мору, међународна санитарна конвенција, интерни прописи о сузбијању гусарства, трговини робљем и трговању оружјем, регулисање активне експлоатације отвореног мора итд. Ова и оваква регулисања појединих питања из области поморског права вршена су по међународном обичајном праву у оквиру билатералних или мултилатералних међународних споразума. Међутим, слаба страна свих ових споразума лежала је у околности што су они обавезивали само државе потписнице, што значи да сва та питања нијесу била комплексно ријешена на начин и у форми који би били обавезни за све државе. Имајући на уму значај комплексног рјешења питања која спадају у област отвореног мора, као и околност да се проблем кодификације овог дијела поморског права може најбоље ријешити једино преко Уједињених народа, пред овим форумом одвија се рад за извођење међународне кодификације цјелокупног режима отвореног мора. Аутор у том правцу даје детаљне анализе: дефиниције отвореног мора, слободе отвореног мора, трговачких бродова на отвореном мору, државних бродова на отвореном мору, сигурности пловидбе, подморских каблова и нафтовода, казнене надлежности у питању судара бродова, надзора на отвореном мору (полицијска јурисдикција), рибарства отвореног мора, придненог риболова (риболова на морском дну) и загађивања мора. Резиме на енглеском језику.

Бранко Којић: РАЗВИТАК ТУРИЗМА НА ОТОКУ ЛОШИЊУ. У раду се говори о прикључењу источног Јадрана европском туризму, метеоролошким посматрањима на отоку Лошињу и доласку првих туриста, клими и вегетацији Лошиња, лошињском туризму на врхунцу свог развоја (1893—1914), назадовању лошињског туризма за вријеме италијанске владавине (1919—1941) и о обнови лошињског туризма у ФНРЈ, Резиме на енглеском језику.

Б. Јуришић: ПОМОРСКИ ИЗРАЗИ У ВИТЕЗОВИЋЕВУ РЈЕЧНИКУ. Након уводног излагања аутор даје опис и садржај Витезовићевог рукописа, говори о Витезовићевом језику и правопису, затим о транскрипцији, опсегу радње и начину саопштавања грађе итд., па излаже поморске изразе Витезовићевог рјечника. Резиме на енглеском језику.

У рубрици ГРАЂА И ИЗВЈЕШТАЈИ налази се чланак Ш. Грандова: Народни записи о риболову на Јадрану и Б. Стулија: Јадрански институт и његов досадашњи развој.

Свезак 2/1958.

Истог формата као и први свезак, са 421 страницом текста. Садржи сљедеће радове:

Лаво Чермељ: О ЉУДСКЕМ ШТЕТЈУ В ТРСТУ Л. 1910 (in memoriam Др. Јосипа Вилфана). Аутор говори о аустријском попису становништва Трста из 1910. године. Наглашава да су три италијанска пописа из године 1921, 1931. и 1936. непотпуна и нетачна, посебно због тога што нијесу садржали податке о народности, матерњем и уобичајеном језику, због чега је, за проучавање ових питања, још увијек највреднији аустријски попис становништва Трста из године 1910. На крају чланка дат је резиме на енглеском језику.

Драгован Шепић: МИСИЈА КАРЛА ГАЛИЈА У ТРСТУ (У СИЈЕЧЊУ 1915). Када је Италија у децембру 1914. године разматрала питање уласка у рат, првенствено је водила рачуна о сондирању терена за касније прикључење Италији Трста, Горице и Истре. Да би за тај каснији подухват припремила терен, упутила је са овим задатком у Трст конзуларног чиновника Карла Галија, који је у италијанском Министарству спољних послова важио као добар познавалац тршћанских прилика. Према Галијевом дневнику аутор приказује детаљно акције Карла Галија у Трсту током мјесеца јануара 1915. године. Мисија Карла Галија (која је имала за циљ да паралише отпор Словенаца и Хрвата Словеначког приморја и Истре према Италији) постигла је у ствари супротан ефекат од онога који се њоме желио постићи. Она је, наиме, овим нашим крајевима на вријеме сигнализирала опасност и тиме индиректно допринијела да се пожуре са успостављањем контакта између југословенских политичара у домовини и емиграције и са одашиљањем представника приморских и истарских Словенаца и Хрвата у „Југословенски одбор“, чиме је пред савезницима била манифестована воља за ослобођење ових крајева од Аустрије и за уједињење у једну државу са осталим југословенским народима. Резиме на енглеском језику.

Богдан Кризман: ПРЕДСЈЕДНИК ВИЛСОН И ЈАДРАНСКО ПИТАЊЕ ДО ПРИМИРЈА С АУСТРО-УГАРСКОМ 1918. Г. Све до априла 1918. године предсједник Вилсон је био за очување Аустро-Угарске и јадранско питање сматрао је спором између Аустро-Угарске и Италије. Тек у октобру 1918. године могла се запазити његова противаустријска оријентација. Све до закључења примирја с Аустро-Угарском (3. XI 1918) предсједник Вилсон није проучавао јадранско питање. Штавише, одобрно је да примирјем дође у корист Италије до „свршеног чина“, што је касније на мировној конференцији био озбиљан камен спотицања. Резиме на енглеском језику.

Мартин Добринчић: ТАРИФНА ПОЛИТИКА ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЖЕЉЕЗНИЦА И НАШЕ МОРСКЕ ЛУКЕ (За јад-

ранску господарску оријентацију). Аутор дијели у овом погледу период од првог свјетског рата на три раздобља. Прво раздобље тарифне политике (до 1925. године) означава стварање јединственог тарифног система и јединствених експлоатационих норми. Други период обухваћа раздобље од 1925. до 1933. године (започиње ступањем на снагу Жељезничке саобраћајне уредбе од 1. октобра 1925). Увођењем јединствених робних жељезничких тарифа започиње и јача тарифна дјелатност за унапређење промета преко домаћих лука. Треће раздобље обухвата период од 1933. године па до другог свјетског рата и представља период „покушаја да се жељезничке тарифе ускладе с потребама народног господарства, а истодобно да се осигура позитиван експлоатациони коефицијент жељезнице“. Промјене настале послје другог свјетског рата утицале су и на модификацију тарифне политике наших жељезница уопште, па и такозваних лучких тарифа. Приказују се настале промјене и указује на факторе који су их условили. Резиме на енглеском језику.

Дражен Бејаковић: ПРИЈЕВОЗ УГЉЕНА ЗА ПОТРЕБЕ ДАЛМАЦИЈЕ И УЛОГА ТОГА ПРИЈЕВОЗА У АМОРТИЗАЦИЈИ ПРУГЕ СПЛИТ—ЛИВНО. Уз помоћ бројних статистичких података и табеларних прегледа аутор разматра питање корисности изградње пруге од Солина до Ливна (односно Дувна) због врло акутне потребе за угљеном ради даљег нормалног развитка привреде сјеверне и средње Далмације. Резиме на енглеском језику.

Луцијан Кос: ПОМОРСКА ПРИВРЕДА СПЛИТСКОГ КОТАРА. Аутор говори о развоју привреде луке Сплита и осталих лука сплитског среза, а посебно о бродарству, промету бродова, робе и путника, о лучком пословању и бродоградњи. Рад је поткријељен мноштвом статистичких података и табеларних прегледа. Резиме на енглеском језику.

Бранко Којић: ЛОШИЊСКА БРОДОГРАДЊА. Даје се опсежан историјат лошињске бродоградње од првих почетака (тј. од почетка XVII вијека) па до свршетка другог свјетског рата. Бројни статистички подаци и табеле. Резиме на енглеском језику.

Јосип Штахан: ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО НА ПОДРУЧЈУ СРЕДЊЕ И СЈЕВЕРНЕ ДАЛМАЦИЈЕ. Разматрају се општи услови за развитак туризма, досадашњи развитак и садашње стање туризма и угоститељства (капацитет смјештаја туриста, промет туриста, искоришћавање смјештајних капацитета), значај туризма за локалну економику средње и сјеверне Далмације, улога средње и сјеверне Далмације у туризму НР Хрватске и Југославије, неки проблеми туризма и угоститељства на подручју средње и сјеверне Далмације и могућности даљег развоја. Мноштво статистичких података и табеларних прегледа. Резиме на енглеском језику.

Блаж Јуришић: РУКОПИСНИ НАУТИЧКИ РЈЕЧНИК ЈАКОВА АНТУНА МИКОЧА ИЗ ГОДИНЕ 1852. Аутор доноси опширан увод о животу и раду Јакова Антуна Микоча и потом даје текст рукописног наутичког рјечника, уз посебан осврт на крају. Резиме на енглеском језику.

Мирко Деановић: ЈЕДАН ТЕКСТ У ДИЈАЛЕКТУ НАШЕ КОЛОНИЈЕ У ЈУЖНОЈ ИТАЛИЈИ. У брдовитој провинцији Молисе, у три мала градића, живи данас око 3000 душа, остатак некадашње наше знатно јаче колоније о којој је говорио Медо Пуцић. Аутор доноси један текст у дијалекту ове наше колоније у јужној Италији, уз исцрпна објашњења. Резиме на енглеском језику.

У рубрици „ГРАЂА И ИЗВЈЕШТАЈИ“ заступљени су сљедећи чланци:

Радојица Барбалић: ХРВАТСКА ИМЕНА ЈЕДРЕЊАКА (Прилог познавању поморске прошлости Лошиња); Радојица Барбалић: БРОДАРСТВО РИЈЕКЕ ПРИЈЕ И НАКОН АУСТРО-УГАРСКЕ НАГОДБЕ; Оливер Фијо: ДЈЕЛАТНОСТ ПОМОРСКОГ МУЗЕЈА У СПЛИТУ; Бранко Самбраило: О РАДУ ГЕНЕРАЛНОГ САВЈЕТА ЗА РИБАРСТВО МЕДИТЕРАНА НА ЗАСЈЕДАЊУ У ЦАРИГРАДУ (1956); Рудић Тончић: ДВА РИБАРА (Рибарска сјећања).

Др Ђорђе Д. Миловић

„ЈАДРАНСКИ ЗБОРНИК“, бр. I/1956, II/1957, III/1958.

(Прилози за повијест Истре, Ријеке и Хрватског приморја)

Повијесно друштво Хрватске — Подружница у Ријечи и Пули, почев од 1956. године издаје врло запажену публикацију под именом „Јадрански зборник“. До сада су изашле укупно три свеске овог часописа и то број I, II, и III, за период од 1956—1958. године.

Број I/1956.

Часопис је већег формата и броји 388 страна. Садржи сљедеће радове:

Винко Антић: ШТАМПА НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОГ ПОКРЕТА У ХРВАТСКОМ ПРИМОРЈУ, ГОРСКОМ КОТАРУ И ИСТРИ. Аутор даје опсежан историјат о раду техника, штампариа и о издавању локалних листова на наведеном подручју у току народноослободилачке борбе. Посебну пажњу посвећује развоју штампе у Истри у овом ратном периоду (обласна штампа у Истри, штампа Народноослободилачке војске Истре, окружна